

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни та екології

Навчальний рік 2024-2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНА ЕКСПЕРТИЗА»

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти очна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма)
«Лабораторна діагностика»

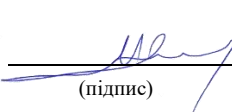
Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс другий

Силабус освітнього компонента
розглянуто на засіданні кафедри
гігієни та екології

Протокол № 2 від 27 серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри

 проф. Завгородній І.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем громадського
здоров'я та гігієни

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Голова

 проф. Огнєв В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Олійник Ю.О. доцент кафедри гігієни та екології, к.м.н., доцент
2. Герасименко О.І. доцент кафедри гігієни та екології, к.б.н., доцент

ДАНИ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

П. І. Б. викладача	Посада, вчене звання, вчене звання, науковий ступінь	Професійні інтереси	Посилання на про файл викладача
Литвиненко Микола Ігорович	доцент кафедри гігієни та екології	гігієна та екологія	Моб. тел.: +38 0962151148 mi.lytvynenko@knm.edu.ua
Олійник Юлія Олександрівна	Доцент кафедри гігієни та екології	гігієна та екологія	Моб. тел.: +38 067 576 73 85 yo.oliinyk@knm.edu.ua

Контактний тел.: +38(057) 707-73-81,
kaf.nnih.hihieny@knm.edu.ua

Інформація про консультації

Очні консультації: розклад та місце проведення згідно з розкладу навчального відділу.

Он-лайн консультації: розклад та місце проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Локація: заняття проводяться в умовах кафедри гігієни та екології, ХНМУ

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Санітарно-гігієнічна експертиза» складений відповідно до Стандарту до Освітньо-професійної програми «Лабораторна діагностика» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування.

Опис освітнього компонента (анотація) Санітарно-гігієнічна експертиза є одним з найважливіших видів експертизи, оскільки її метою є підтвердження безпеки товарів для споживачів. Необхідність її обумовлена правом громадян України на безпеку товарів, що передбачено Законом України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини». Найважливішим завданням Державної санітарно-гігієнічної експертизи є визначення властивостей, які характеризують якість харчових продуктів, харчову цінність та їх нешкідливість для здоров'я людини. Під безпечністю розуміють відсутність токсичної, канцерогенної, мутагенної, алергенної та іншої несприятливої дії на організм людини при споживанні харчових продуктів в межах норм, встановлених МОЗ України. До інших видів можна віднести несприятливу дію хімічної, радіаційної, механічної, електричної, магнітної, електромагнітної, термічної енергії. При проведенні санітарно-гігієнічної експертизи визначають хімічну, радіаційну, санітарно-гігієнічну безпечність.

Предметом вивчення освітнього компонента «Санітарно-гігієнічна експертиза» є заклади та інші установи і організації які акредитовані МОЗ на право проведення робіт із гігієнічної регламентації небезпечних факторів чи атестовані на право здійснення токсико-гігієнічних, медико-біологічних та інших досліджень щодо безпеки продукції для здоров'я людини, що діють на основі чинних законів, законодавчих актів, положень.

Міждисциплінарні зв'язки: базується на базових знаннях, вміннях, навичках, які отримані раніше при вивченні біохімії, анатомії людини, хімії з якими інтегрується програма «Санітарно-гігієнічна експертиза».

Пререквізити «Санітарно-гігієнічна експертиза» як освітній компонент базується на вивченні здобувачами медичної біології, медичної хімії, медичної та біологічної фізики, фізіології, патофізіології й інтегрується з цими дисциплінами; вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння базових дисциплін.

Постреквізити

Основні положення освітнього компонента «Санітарно-гігієнічна експертиза» можуть бути застосовані при вивченні суміжних освітніх компонентів та при підготовці до захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=2897>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1. **Метою вивчення освітнього компонента** «Санітарно-гігієнічна експертиза» є формування професійних знань і навичок щодо принципів дослідження факторів

навколишнього середовища, їх впливу на здоров'я людини та суспільства в цілому, значення гігієнічних нормативів, профілактичних заходів, які забезпечують оптимальні умови для життєдіяльності людини, збереження та зміцнення її здоров'я.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Санітарно-гігієнічна експертиза» є експертиза об'єктів довкілля, умов проживання, праці, навчання, харчування тощо, закономірностей впливу чинників і умов навколишнього середовища на організм людини з подальшою інтерпретацією результатів лабораторних досліджень та гігієнічними висновками щодо відповідності їх до вимог Держстандартів.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти **компетентностей:**

інтегральна: Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми під час професійної діяльності в сфері лабораторної медицини або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, з метою комплексної оцінки морфологічного та функціонального стану органів і систем пацієнтів; встановлення лабораторного діагнозу, проведення санітарно-гігієнічної експертизи.

загальні:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК 05. Здатність вчитись і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 06. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 07. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 08. Здатність працювати автономно.

ЗК 09. Здатність працювати в команді.

спеціальні (фахові, предметні):

СК 1. Навички оцінювання організації та якості надання різних видів медичної допомоги та санітарно-епідеміологічного благополуччя населення

СК 2. Здатність забезпечити організацію роботи в лабораторіях різного профілю та їх структурних підрозділах, застосовувати сучасні методи роботи, впроваджувати стандарти ISO

СК 3. Здатність використовувати професійні знання та практичні уміння в проведенні лабораторних досліджень при різних захворюваннях відповідно до клінічних протоколів

СК 4. Здатність інтерпретувати результати лабораторних досліджень в комплексі всіх показників з діагностичною, лікувальною та прогностичною метою

СК 12. Здатність за результатами санітарно-гігієнічних досліджень чинників навколишнього та виробничого середовищ, харчових продуктів, обстежень закладів охорони здоров'я, радіометричних досліджень, оцінювати їх безпечність, відповідність до вимог санітарного законодавства України

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 2. Знаходити рішення у професійній діяльності, мати достатню компетентність в методах самостійних досліджень, бути здатним інтерпретувати їх результати

ПРН 3. Володіти та застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань

ПРН 4. Аналізувати результати досліджень морфологічно-функціонального стану організму та довкілля, оцінювати значимість показників

ПРН 6. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції

ПРН 7. Демонструвати поглиблення базових знань за допомогою самоосвіти, демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами

ПРН 8. Надавати консультативну допомоги пов'язану з професійною діяльністю. Виконувати вимоги посадових інструкції, самоудосконалюватись

ПРН 10. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу

ПРН 11. Застосовувати правила біоетики та біобезпеки у своїй фаховій діяльності.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальний навичок (Soft skills)

- комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації),

- робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна плитка),

- конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи),

- тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги),

- лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації),

- спортивний розвиток та ефективний відпочинок (реалізується через: різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя),

- емпатію (реалізується через: поважне ставлення до думки та етичних міркувань, вигляду та поведінки інших людей),

- стресостійкість (реалізується через: роботу у групі з представниками інших професійних груп різного рівня та віку в непередбачених обставинах та ситуаціях).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента
		денна форма навчання

Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: 224 «Технології медичної діагностики та лікування» (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		2 -й	- й
		Семестр	
		3 - й	-й
		Лекції	
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 48 самостійної роботи студента – 42	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр лабораторної діагностики ОПП Лабораторна діагностика	12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		36 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		42 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: диференційований залік			

2.1 Опис компонента

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Організація санітарно-гігієнічної експертизи за станом атмосферного повітря.	2	Вступна
2	Погода, клімат, мікроклімат, їх гігієнічна характеристика, вплив на здоров'я людини	2	Інформаційна
3	Шум, вібрація та ЕМП, як фактори оточуючого середовища та їх гігієнічне значення	2	Інформаційна
4	Санітарно-гігієнічна експертиза якості води централізованих і децентралізованих систем водопостачання.	2	Інформаційна, проблемна
5	Здоровий спосіб життя. Роль здорового способу життя в збереженні і зміцненні здоров'я. Особиста гігієна.	2	Інформаційна, проблемна
6	Загальні основи санітарної експертизи фізичних, хімічних і біологічних чинників виробничого середовища.	2	Інформаційна, проблемна
	Всього	12	

2.2.2 Семінарські заняття: не передбачено навчальним планом

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Організаційні та методологічні основи санітарно-гігієнічної експертизи. Сучасні гігієнічні методи дослідження факторів довкілля.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація,	тестування, усне опитування (індивідуальне і фронтальне); доповідь
2	Санітарно-гігієнічне дослідження мікроклімату. Методи визначення температури та вологості повітря, швидкості руху повітря та атмосферного тиску. Прилади для вимірювань.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки,	усне або письмове опитування (індивідуальне і фронтальне), тестування
3	Правила відбору проб ґрунту для фізико-хімічного, гельмінтологічного та бактеріологічного дослідження.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки,	усне опитування; відкрите тестування
4	Методи відбору проб води для дослідження. Способи	2	розповідь-пояснення, бесіда,	тестування, усне опитування

	консервування і зберігання проб питної води		ілюстрація, демонстрація, презентація	(індивідуальне і фронтальне); доповідь
5	Методи дослідження органолептичних та фізичних властивостей питної води.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація,	усне або письмове опитування (індивідуальне і фронтальне), тестування
6-7	Методи визначення сульфатів, хлоридів, фтору, йоду та заліза у питній воді. Методи визначення розчиненого у воді кисню та окиснення води.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, презентація	усне опитування; відкрите тестування
8	Сучасні методи очищення та знезараження води у військово-польових умовах.	4	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, презентація	тестування, усне опитування (індивідуальне і фронтальне); доповідь
9-10	Основні принципи і методи проведення санітарно-гігієнічної експертизи якості харчових продуктів. Стандартизація харчових продуктів. Гігієнічна експертиза. Відбір проб для дослідження.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, презентація	усне або письмове опитування (індивідуальне і фронтальне), тестування
11-12	Методика дослідження м'яса, ковбасних виробів, риби, молочних продуктів, хліба. Відбір проб і органолептичні дослідження	4	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне опитування; відкрите тестування
13-14	Методи гігієнічного дослідження дитячих меблів, дитячих іграшок, шкільних парт, дощок.	4	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	тестування, усне опитування (індивідуальне і фронтальне); доповідь
15	Лабораторний контроль за полімерними матеріалами. Експрес-методи визначення шкідливих речовин у повітрі виробничих приміщень.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	усне або письмове опитування (індивідуальне і фронтальне), тестування

16	Правила відбору проб ґрунту та харчових продуктів для лабораторного дослідження на вміст пестицидів. Ознайомлення з методами визначення пестицидів. Ознайомлення з методами дозиметрії та дозиметричними приладами.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, презентація	усне опитування; відкрите тестування
17	Підсумкове заняття.	2	бесіда	доповідь
18	Диферційований залік.	2		письмове та усне опитування
	Всього:	36		

2.2.4. Лабораторні заняття: не передбачені навчальним планом

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Санітарний контроль за станом атмосферного повітря населених міст	7	Вивчення літератури, конспект, консультації	творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати
2	Санітарний контроль за очищенням побутових стічних вод, та умови їх спуску у водойми	7	Вивчення літератури, конспект, консультації	творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати
3	Захист населення від шуму. Звукоізоляція житлових приміщень	7	Вивчення літератури, конспект, консультації	творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати
4	Особливості харчування сучасної людини. Основні та альтернативні теорії харчування.	7	Вивчення літератури, конспект, консультації	творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати
5	Характеристика екологічної ситуації на Україні в зв'язку з радіоактивним забрудненням навколишнього середовища	7	Вивчення літератури, конспект, консультації	творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати
6	Особливості гігієни праці у військовий час	7	Вивчення літератури, конспект, консультації	творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати
	Всього	42		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ» Після завершення вивчення освітнього компоненту відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу відповідну оцінку за шкалами (див. таблицю) у залікову книжку та заповнюють відомості успішності здобувача з дисципліни за формою

4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120
4.95-4,99	119
4.91-4,94	118
4.87-4,9	117
4.83-4,86	116
4.79-4,82	115
4.75-4,78	114
4.7-4,74	113
4.66-4,69	112
4.62-4,65	111
4.58-4,61	110
4.54-4,57	109
4.5-4,53	108
4.45-4,49	107
4.41-4,44	106
4.37-4,4	105
4.33-4,36	104
4.29-4,32	103
4.25- 4,28	102
4.2- 4,24	101
4.16- 4,19	100
4.12- 4,15	99
4.08- 4,11	98
4.04- 4,07	97
3.99-4,03	96
3.95- 3,98	95

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.91-3,94	94
3.87-3,9	93
3.83- 3,86	92
3.79- 3,82	91
3.74-3,78	90
3.7- 3,73	89
3.66- 3,69	88
3.62- 3,65	87
3.58-3,61	86
3.54- 3,57	85
3.49- 3,53	84
3.45-3,48	83
3.41-3,44	82
3.37-3,4	81
3.33- 3,36	80
3.29-3,32	79
3.25-3,28	78
3.21-3,24	77
3.18-3,2	76
3.15- 3,17	75
3.13- 3,14	74
3.1- 3,12	73
3.07- 3,09	72
3.04-3,06	71
3.0-3,03	70
Менше 3	Недостатньо

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре

150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Диференційований залік проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з освітнього компоненту. Допуск до ДЗ визначається у балах ПНД, а саме: min – 70, max – 120 балів. Безпосередньо ДЗ оцінюється від – 50 до – 80 балів. Оцінка з освітнього компоненту є сума балів за ПНД та ДЗ у балах від min – 120 до max – 200 і відповідає національній шкалі та шкалі ECTS.

Диференційований залік з освітнього компонента або її частини – це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс (семестр): рівень теоретичних знань; - розвиток творчого мислення; навички самостійної роботи; компетенції – вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

3.2.-3.3. Питання до диференційованого заліку та контрольні питання:

1. Класифікація чинників довкілля, їх вплив на здоров'я людей.
2. Сучасні методи санітарно-гігієнічних досліджень факторів навколишнього середовища
3. Фізичні чинники повітря та їх гігієнічне значення
4. Атмосферний тиск
5. Сонячна радіація
6. Погода, клімат, мікроклімат
7. Шум, вібрація та ЕМП
8. Основні джерела, види й наслідки забруднення атмосферного повітря та повітря закритих приміщень
9. Ґрунт та його гігієнічне і епідеміологічне значення
10. Вода як фактор навколишнього середовища
11. Методи визначення мікроелементів у воді
12. Характеристика джерел водопостачання.
13. Основні методи очищення, знезаражування та поліпшення якості води.
14. Санітарна охорона водойм від забруднення.
15. Гігієнічні основи планування населених місць
16. Методи дослідження двоокису вуглецю у повітрі приміщень не виробничого призначення
17. Джерела забруднення ґрунту в сучасних умовах індустріалізації та хімізації народного господарства.
18. Причини та ознаки псування харчових продуктів та умови їх зберігання
19. Методи санітарно-гігієнічних досліджень.
20. Джерела забруднення атмосферного повітря, вплив забрудненою повітря на здоров'я людей.
21. Охорона атмосферного повітря від забруднень.
22. Класифікація джерел водопостачання та їх гігієнічна характеристика.
23. Загальні аспекти забезпечення державного санітарного нагляду за водопостачанням населених пунктів та програмою санітарного обстеження джерел водопостачання: санітарно-топографічного, санітарно-технічного, санітарно-епідеміологічного.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

3.5. Правила оскарження оцінки

Апеляція здобувача щодо оцінки (кількості балів), отриманої на заліку у ХНМУ, повинна подаватись особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки. Апеляція розглядається не пізніше наступного дня після її подання у присутності здобувача.

Додаткове опитування здобувача при розгляді апеляцій не допускається. Порядок подання і розгляду апеляції повинен бути оприлюднений та доведений до відома здобувача не пізніше ніж 7 днів до початку заліку.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги компонента. Очікується, що здобувачі відвідуватимуть всі лекційні та семінарські заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надає на першому практичному занятті.

Під час лекційного заняття ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально. Активна участь під час обговорення, здобувачі мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка. Здобувачам важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Використання електронних гаджетів. Використання електронних гаджетів є основним і потужним інформаційним джерелом до вивчення курсу, адаптивним до сучасних вимог і сприяє входженню в сучасний європейський освітній простір. Гаджети забезпечують постійний зворотній зв'язок: «викладач - здобувач», «магістр-здобувач», «здобувач - група здобувачів».

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Організація інклюзивного навчання в ХНМУ здійснюється відповідно до Положення «Про організацію інклюзивного супроводу освітнього процесу в Харківському національному медичному університеті», затвердженого наказом ХНМУ № 195 від 21.12.2023.

Рекомендації щодо успішного складання компонента. Активність здобувачів вищої освіти під час семінарського заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи згідно з навчальним планом.

Заохочення та стягнення. Додаткові бали за участь в наукових конференціях, проведення наукових досліджень, публікації статей та тез, виконання додаткових завдань тощо.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Науково-педагогічні працівники кафедри дотримуються етичних принципів академічної доброчинності, а саме посилаються на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримуються норм законодавства про авторське право; надають достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Викладачі кафедри гігієни та екології не порушують академічну доброчинність (не займаються академічним плагіатом, фабрикацією, обманом, хабарництвом).

Кафедра гігієни та екології підтримує **нульову толерантність** до плагіату. На перших заняттях проводяться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гігієна та екологія: підручник [В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна та ін.] за ред. В.Г. Бардова. Вінниця. Нова книга. 2020. 472 с.
2. Гігієна та екологія: підручник / [К.О. Пашко., М.О. Кашуба, О.В. Лотоцька та ін. (В.А. Кондратюк, О.М. Сопель, Г.А. Крицька, О.Є. Копач, О.Є. Федорів, Н.В. Флекей, Н.А. Мельник, В.О. Авдєєв)]. 2022. Тернопіль: ТДМУ. 629 с.
3. Експертні системи в медицині: навчальний посібник / Продеус А.М. та ін. – Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2014. – 332 с.: іл. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/ES_UchebnoePosobie.pdf.
4. Зюбар Н. Основи фізіології та гігієни харчування. Видав. Центр навчальної літератури. 2019. 336 с.
5. Бабієнко В. В., Мокієнко А. В. Пропедевтика гігієни : підручник : у 2 т. Т. 1 /В. В. Бабієнко, А. В. Мокієнко – Одеса : Прес-кур'єр, 2022. 400 с.

Допоміжна

1. Основи екології та профілактична медицина: підручник (ВНЗ I-III р. а.) / Д.А. Ластков, І.В. Сергета, О.В. Швидкий і т.д. 2017.472с.
2. Фізико-хімічні основи процесів очищення води: підручник / М.Д. Гомеля, Т.О. Шаблій, Я.В. Радовенчик. – Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 256 с.
3. Фізико-хімічні методи доочищення води. Підручник. Я.В.Радовенчик, М.Д. Гомеля.К.: Кондор-Видавництво, 2016. 264 с

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

<http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка.

<https://mon.gov.ua/> – офіційний сайт МОН України.

8. ІНШЕ

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/pol_komis_ad.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/nakaz7-11-22_neform_osv22.pdf

Інклюзивна освіта: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/proekt_polog_inkl_navch.pdf